

Paola Escudero wint Heineken Young Scientists Award voor de Cognitiewetenschap

De Engelse ‘flut’-u’s van de minister-president

‘Een van de lastigste dingen bij het leren van een nieuwe taal, is het subtiele verschil in klinkers dat in de ene taal wel bestaat maar in de andere niet. Bijvoorbeeld in het Nederlands het verschil tussen ‘liep’ en ‘lip’ of tussen ‘boom’ en ‘bom’. Voor Nederlanders is dat vanzelfsprekend: ze hebben er geen enkele moeite mee. Maar als een Spanjaard Nederlands leert, is dat opeens een probleem: het Spaans kent maar een enkele ie-klank, en een enkele a- en o-klank. Daar maakt het niet veel uit of je de a erg open, zoals in ‘zaal’ zegt, of erg gedekt, zoals in ‘zal’. Daardoor worden Spanjaarden nog wel eens in verlegenheid gebracht – in het Engels bijvoorbeeld met ‘sheet’ en ‘shit’: dat zijn voor een Spanjaard identieke klanken. Ze horen het verschil niet, ze produceren een klank er tussenin en staan voor schut. Die ‘minimale paren’ zijn de moeilijkste woorden om te leren, en daar gaat het ook bijna altijd mis.’

‘Dat kan ik ook met experimenten aantonen. Voor Nederlanders is de ‘ket’ in het Engelse ‘kettle’ en ‘cattle’ gelijk: die nuance in de e is onbekend in het Nederlands. Als je Nederlandstaligen voor de computer zet met twee plaatjes, een van een ketel en een van vee, en ze krijgen ‘kettle’ of ‘cattle’ te horen, dan zie je aan hun oogbewegingen dat ze niet weten waar ze

aan toe zijn: hun ogen schieten tussen de twee plaatjes heen en weer. Bij dit voorbeeld kun je nog denken dat de schrijfwijze het verschil aangeeft, maar ten eerste zie je die natuurlijk niet als je met iemand aan het praten bent, en ten tweede kunnen talen een zelfde geschreven klinker gebruiken, maar kan die verschillend worden uitgesproken. Dat maakt het Engels van bijvoorbeeld onze minister-president zo abominabel: hij spreekt alle u’s uit als in ‘flut’. Aan die kleine verschillen blijf je de vreemdeling herkennen.’

‘Je zou trouwens denken dat het dan voor Nederlanders, die wel verschillende i- en o-klanken hebben, makkelijker is om Spaans te leren, maar dat is beslist niet zo. Nederlanders horen vaak Spanjaarden een onderscheid in klank maken en denken daarom dat de woorden een verschillende betekenis hebben, terwijl de sprekers gewoon elke keer dezelfde klinker bedoelen. Dus Nederlanders denken dat ze een nieuw woord moeten leren, terwijl ze een woord horen dat ze al kennen. Ook dan kost het een fractie van een seconde langer voordat je de zin begrijpt – je hebt meer context nodig, je moet je verwachtingen bijstellen – en na drie zinnen ben je de draad kwijt. Want dat is wat er gebeurt: de verschillen zijn heel subtiel, maar doordat je net iets meer tijd nodig hebt dan een *native speaker* – die vaak ook nog snel en slordig praat omdat iedere landgenoot hem toch wel begrijpt – stapelen de interpretatiefouten zich op en kom je op een gegeven moment tijd te kort. De eerste zin gaat nog wel, maar het wordt steeds lastiger om bij te houden.’

‘Het aardige is dat het wel enigszins te trainen is. We doen op het ogenblik een test waarin we mensen heel kort, een paar minuten per dag maar, de uitersten van een klank laten horen, dus bijvoorbeeld

een heel duidelijke open a, van ‘taak’, en een heel duidelijke gedekte, van ‘tak’. Het blijkt dat mensen dan toch langzamerhand het verschil gaan horen, en in taaltests beter gaan scoren dan mensen die zo’n oefening niet hebben gedaan.’

Hans van Maanen

Paola Escudero
foto Jussi Puikkonen

Paola Escudero

Lima, 1976

Taalwetenschapper

Psycholinguïstisch onderzoek bij de
Leerstoelgroep Fonetische Wetenschappen
van de Universiteit van Amsterdam

**Ontvangt prijs voor haar
onderzoek naar
het leren spreken van een
vreemde taal**